

**Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
«Детский сад №1 «Мичийээнэ» с. Кысыл-Сыр
муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия)»**

**Воспитатель – Сысолятинга Вероника Андреевна
Старший воспитатель – Гоголева Матрена Павловна**

**«Быһыы туһунан билиини чингэтии»
бэлэмнэни бөлөх оҕолоругар ахсаан дьарыга**

2023

Сыала: Геометрической быһыылар тустарынан оҕолор өйдөбүллэрин чопчулааһын.

Соруктара:

Үөрэтэр: 1-тэн 10-на диэри уонна 10-тан 1-гэ диэри төттөрү ааҕары салгыы үөрэтии, чыыһыла көппүтүн буларга, хайысханы араарар дьобурдарын салгыы эрчийии (үөһээ, аллараа, ханас, уна).

Сайыннарар: Болҕомтолоох буолууну сайыннарыы, мэһийиигэ араас кыыллар уратыларын сөпкө онорору чингэтии.

Иитэр: мэһийии үөрүйэхтэрин, ньымаларын туттан коллективынан бииргэ куолаан айымньылаах композицияны айан онорууга иитии.

Үөрэх уобаластара: оҕо уопсастыбаҕа сылдыарын – бодоруһарын сайыннарыы, билэр – көрөр дьобурун сайыннарыы, тылын – өһүн сайыннарыы, кэрэни өйдүүр дьобурун сайыннарыы, этин – сиинин сайыннарыы.

Тыл саппааһыгар үлэ:

Эрдэ ытыллыбыт үлэ:

Туттуллубут тэрил: презентация, араас өгнөөх геометрической быһыылар, сыышпаралар, зоопарка кыыллара ойууламмыт хартыыналара; мэһийии холобурдара (ким эрэ кыыллары мэһийиигэ ыарырҕатар түгэнигэр туттуллар).

Тунэтиллэр тэрил: карточкалар, суоттуур палочкалар; пластилин, стекалар, оноһуктары уураарга уопсай олох.

Ньымалар: сэхэргэһии, көрдөрүү, быһаарыы.

Туттуллубут литература: З.А. Ефанова «Комплексные занятия по программе «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой» (подготовительная группа), Волгоград : Учитель, 2015. – 303с.

№	Дъарык хаамыта	Дъарык хаамыта			Туттуллар нымалар	Былааннаммыт түмүк
		Иитээччи хамсаныта	Оболор хамсаныылары	Бириэмэтэ		
1.	Кирири чааһа	<p>– Оболор, кэлбит ыалдыттарбытын кытта дорооболоһуоххайын.</p> <p>– Уонна бары сизтиһэн төгүрүччү туран, дъарыкпыт таһаарыылаахтык аастын диэн, бэйэ-бэйэбитигэр мичээрдэ бэлэхтэһиэххэ.</p> <p>– Оболоор, бүгүн нэдиэлэбит ханнык күнэй?</p> <p>– Саамай сөп, вторник (оптуорунньук), ол аата бүгүн биһиэхэ ханнык дъарык буоларый?</p> <p>– Сөп, маладыастар.</p> <p>– Мин эһигини бүгүн зоопаркаҕа баран кыыллары кытта билсигэргэ ынырабын. Ол иннинэ бастаан соруудахтары толоруохтаахпыт. Сөбүлэһэбит?</p>	<p><i>Оболор группаҕа хааман киирэллэр, ыалдыттары кытта дорооболоһоллор.</i></p> <p><i>Оболор бэйэ-бэйэлэригэр мичээрдэһэллэр.</i></p> <p><i>Оболор эппиэттэрэ: вторник.</i></p> <p><i>Оболор эппиэттэрэ: ахсаан.</i></p> <p><i>Оболор эппиэттэрэ:</i></p>	1 мүн.	Сэһэргэһии	<p>Оболор ыалдыттары кытта этиитигэ суох дорооболоһоллор</p> <p>Нэдиэлэ күннэрин биллэллэр</p>
2.	Дидактической оонньуу «Миэстэбин бул».	<p>– Бастакы соруудахпыт «Миэстэбин бул».</p> <p>– Ыһыллыбыт сыыппаралары ылан 1-тэн 10-на дылы миэстэбитин булан турабыт.</p> <p>Музыка тыһаанан бүтүһүнэ бары сөпкө миэстэбитин булан турбут буолуохтааххыт.</p> <p><i>Музыка холбуубун, араарабын.</i></p> <p>Сөпкө турбуттарын чингэтэн 1-тэн 10-на диэри ахсаан аахтарабын.</p> <p>– Оболор, аны төттөрү 10-тан 1-гэ дылы миэстэбитин булан туруохтааххыт.</p>	<p><i>Оболоор соруудаҕы истэллэр.</i></p> <p><i>Оболор сыыппаралары ыланнар 1-тэн 10-на дылы миэстэлэрин булан туруохтаахтар.</i></p> <p><i>Оболор 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү</i></p>	2 мүн.	Көрдөрүү, быһаарыы	1-тэн 10-на дылы, 10-тан 1-гэ дылы аабаллар

		<i>Музыка холбуубун, араарабын. Сөпкө турбуттарын чингэтэн 10-тан 1-гэ диэри ахсаан аахтарабын.</i>	<i>10-тан 1-гэ дылы аабаллар.</i>			
3.	Сүрүн чааһа	<p>– Остуолга миэстэлэргитигэр баран олорунг. Эһиги иннигитигэр геометрической быһыылар сыталлар. Ханнык быһыылар сыталларын хатылыабын эрэ (түөрт муннук, үс муннук, көнө муннук, ньолбуһах, төгүрүк, ромб).</p> <p>– Оҕолор, болҕойон истинг, уонна бу сытар илиискэ быһыыларгытын сөпкө ууруохтааххыт.</p> <p>– Ньолбуһабы көнө муннуктан ханас диэки уурун, ол эрэри үс муннуктан уна диэки буолуохтаах.</p> <p>– Бэйэбит эппиэккитин бу холобуру кытта тэннээн көрүң.</p> <p><i>Сөптөөх эппиэти слайдаҕа көрдөрөбүн.</i></p> <p>Сөпкө онорбуккут дуо? Сыыспыттар көннөрүң.</p> <p>– Салгыы, болҕойон истэбит. Түөрт муннугу ромбиктан ханас диэки уурабыт, ол эрэри төгүрүктэн уна диэки буолуохтаах.</p> <p><i>Сөптөөх эппиэти слайдаҕа көрдөрөбүн.</i></p> <p>– Эмиэ эппиэккитин бу холобуру кытта тэннээн көрүң.</p> <p>– Ким сыыспыт көннөрөр.</p> <p>– Оҕолор, салгыы сорудахпытын толоробут.</p>	<p><i>Оҕолор остуолга тиийэн олороллор.</i></p> <p><i>Оҕолор быһыылары хатылыыллар.</i></p> <p><i>Оҕолор сорудабы толороллор.</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ: Сыыспыт оҕолор көннөрөллөр.</i></p> <p><i>Оҕолор сорудабы толороллор.</i></p> <p><i>Сыыспыт оҕолор көннөрөллөр.</i></p> <p><i>Оҕолор сорудабы толороллор.</i></p>	5 мин	Көрдөрүү, быһаарыы.	Геометрической быһыылары билэллэр, хайысханы араараллар. 10 суоттуур мастан 3 түөрт муннук туталлар

		<p>– Эниги иннигитигэр 10 суоттуур мастер сыталлар. Эниги бу 10 маһы барытын туһанан 3 тэн түөрт муннугу оноруохтааххыт. <i>Сөптөөх эппиэти слайдаҕа көрдөрөбүн.</i></p> <p>– Холобуру кытта тэннээн көрүн. Барыгытыгар табылынна дуо?</p> <p>– Билигин иннигитигэр илиискэ баар таблицаны көрөбүт уонна толору төгүрүк тахсарыгар сөптөөх чаастарын кириэһинэн бэлиэтээн.</p>	<p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор соруудаҕы толороллор.</i></p>																													
4.	<p>Дидактической оонньуу «Аттыгар турар чыыһыланы эт».</p>	<p><i>Слайдаҕа паровозтары көрдөрөбүн. Оҕолор көппүт чыыһылалары ааттыахтаахтар.</i></p> <p>– Оҕолор, көрүн эрэ, ханнык чыыһыла көппүтүй?</p> <p>– Онтон бу паровозка ханнык чыыһыла суоҕуй?</p> <p><i>Ити курдук паровозтардаах 3 слайда көрдөрөбүн.</i></p>	<p><i>Оҕолор слайда көрөн, көппүт сыыппаралары этэллэр.</i></p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p> <p>Оҕолор эппиэттэрэ:</p>	1 мүн.	Көрдөрүү, быһаарыы.	Оҕолор көппүт чыыһылалары билэллэр..																										
	<p>Графический диктант (хайысхаҕа үлэ).</p>	<table border="0"> <tr> <td>1 кл ханас диэки</td> <td>1 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>4 кл үөһээ</td> <td>2 кл үөһээ</td> </tr> <tr> <td>1 кл ханас диэки</td> <td>2 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>1 кл үөһээ</td> <td>2 кл аллараа</td> </tr> <tr> <td>1 кл ханас диэки</td> <td>1 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>1 кл үөһээ</td> <td>2 кл үөһээ</td> </tr> <tr> <td>3 кл ханас диэки</td> <td>1 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>3 кл аллараа</td> <td>2 кл аллараа</td> </tr> <tr> <td>5 кл ханас диэки</td> <td>1 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>6 кл аллараа</td> <td>5 кл үөһээ</td> </tr> <tr> <td>1 кл уна диэки</td> <td>1 кл уна диэки</td> </tr> <tr> <td>2 кл үөһээ</td> <td>3 кл аллараа</td> </tr> <tr> <td>1 кл уна диэки</td> <td>2 кл уна диэки</td> </tr> </table>	1 кл ханас диэки	1 кл уна диэки	4 кл үөһээ	2 кл үөһээ	1 кл ханас диэки	2 кл уна диэки	1 кл үөһээ	2 кл аллараа	1 кл ханас диэки	1 кл уна диэки	1 кл үөһээ	2 кл үөһээ	3 кл ханас диэки	1 кл уна диэки	3 кл аллараа	2 кл аллараа	5 кл ханас диэки	1 кл уна диэки	6 кл аллараа	5 кл үөһээ	1 кл уна диэки	1 кл уна диэки	2 кл үөһээ	3 кл аллараа	1 кл уна диэки	2 кл уна диэки	<p><i>Оҕолор графической диктант суруйаллар.</i></p>	3 мүн.	Быһаарыы	Уна-ханас, үөһээ-аллараа арааран суруйаллар
1 кл ханас диэки	1 кл уна диэки																															
4 кл үөһээ	2 кл үөһээ																															
1 кл ханас диэки	2 кл уна диэки																															
1 кл үөһээ	2 кл аллараа																															
1 кл ханас диэки	1 кл уна диэки																															
1 кл үөһээ	2 кл үөһээ																															
3 кл ханас диэки	1 кл уна диэки																															
3 кл аллараа	2 кл аллараа																															
5 кл ханас диэки	1 кл уна диэки																															
6 кл аллараа	5 кл үөһээ																															
1 кл уна диэки	1 кл уна диэки																															
2 кл үөһээ	3 кл аллараа																															
1 кл уна диэки	2 кл уна диэки																															

		2 кл аллараа 1 кл үөһээ. <i>Слон тахсыахтаах.</i> – Туох табыста оҕолор?	<i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i>			
5.	Хамсанылаах оонньоу «Молекула».	– Оҕолоор, сылайдыгыт дуо? Кыратык сынньанан оонньоон ылыабын. Манна миэхэ чугаһаан. – Музыка тыаһыаба, тохтоотобуна, сыыппара көрдөрүөм, эһиги хас сыыппарыны көрдөрөбүн да, оччо буолан пааралаһан туруортааххыт. <i>Музаката тыаһатабын – тохтотобун.</i>	<i>Оҕолор, музыка тыаһаатабына сүүрэлэр. Үңкүүлүүлэр. Тохтообуна, сыыппара көрөннөр паараннан тураллар.</i>	2 мүн.	Көрдөрүү, быһаарыы.	Оонньоу быраабылатын тутуһан оонньоулар
6.	«Зоопарка» мэһийии.	– Оҕолор, дьэ билигин бары хараххытын симин уонна өйбүтүгэр зоопаркаба сылдыабыт диэн онорон көрүн. Ханнык кыылылары көрдүгүт? – Оҕолоор, сөбүлүүр кыылыларыгытын сыбаан онорон, бэйэбит зоопарка оноробут дуо? – Чэ, саҕалаан. Эһиэхэ көмө буоллун диэн аҕыйах кыылылары көрдөрө аҕаллым. <i>Кыылылары көрдөрөбүн. Мэһийэргэ ыарырбаттар оҕолорго көмөлөһөбүн</i>	<i>Оҕолор өйдөрүгэр ханнык кыылылары көрөллөрүн кэпсиһиллэр.</i> <i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i>	15 мүн	Сэһэргэһии, көрдөрүү, быһаарыы.	Баҕарбыт кыылылары мэһийэллэр.
7.	Түмүктүүр чаас	<i>Оҕолор мэһийэр кэмнэригэр түмүк оноробун.</i> – Оҕолор ханнык геометрическай быһыылары бүгүн хатылаатыбыт? – Бары бииргэ 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү 10-тан 1-гэ дылы аабыабын. – Графическай диктанна ханнык кыылы таһаарбыппытыт?	<i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i> <i>Оҕолор 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү 10-тан 1-гэ дылы аабылар</i> <i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i>	1 мүн	Хоруйдары биэри. Сэһэргэһии.	Хоруйдарга толору эппиэти бэрэллэр.

	<ul style="list-style-type: none">– Оџолор, дъарыкка саамай тугу өйдөөн хааллыгыт?– Дъарыкка ханнык соруудаџы ыарахан дии санаатыгыт?– Мэһийбит кыыларбыт фигуркаларын көрүөџүн.– Оџолоор. биһиги зоопаркабытыгар ханнык кыылар баалларыт?– Манан бүгүнгү дъарыкпыт бүтэр, барыгытыгар махтанабын!	<p><i>Оџолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оџолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оџолор эппиэттэрэ:</i></p>			
--	--	--	--	--	--